

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 40.

Sobota, 20. maja 1933.

Leto VIII.

Hitler tolaži inozemstvo, ki mu ne zaupa

Hitler v nemškem državnem zboru.

Nemški državni zbor je bil sklican v sredo, dne 17. t. m. Ves svet je bil radoveden, kaj bo kancler Hitler na seji izjavil v imenu novega režima, zlasti z ozirom na zadržanje Nemčije v zunanji politiki. Hitler pa je ubral povsem nove strune. Govoril je spravlivo. Naglašal je stisko političnega in gospodarskega položaja. Rekel je, da izvira vse zlo iz mirovniških pogodb, ki odpirajo vrata za spore. Osnovna misel miru je bilo kaznovanje z reparacijami, po katerih je Nemčija več izvažala kakor je bilo primerno. Revizija mirovniških pogodb je dopustna. Nemčija ne misli pri tem na nasilnost, nego samo na sporazum. Če bi se bila nova Evropa zgradila teritorialno na realnih nacionalnih mejah, bi kri v svetovni vojni ne bila tekla zastoj. Nemčija bo iskreno sodelovala z drugimi državami. Mednarodne pogodbe naj bodo podlaga enakopravnosti. Versajlska pogodba pa ni rešila svetovnih vprašanj. Nobena nemška vlada ne bo iz lastnega preločila s svojimi obveznostmi, če ne bi teh pogodb mogla nadomestiti z boljšimi. Nemčija se ne ozoruje, je za razorožitev, toda razorožitev se mora izvesti v vseh državah, ker Nemci ne morejo ostati narod tretje vrste. Državni zbor je Hitlerjev govor seveda odobral.

Hitler je izjavil, da je opiral svojo revolucijo na tri teze, ki ne nasprotujejo interesom ostalega sveta. In sicer:

1. Zabraniti je hotel grozeči komunistični prevrat in zgraditi ljudsko državo, ki bo čuvala razne interese razredov in stanov ter pojem »lastnina« kot podlago kulture.

2. Rešiti najtežji socialni problem s tem, da uvede milijone bednih nezaposlenih zopet v produkcijo.

3. Obnoviti stabilno in avtoritativno državno vodstvo, ki mu zaupa narod, da usposobi zopet ta veliki narod za sklepanje pogodb z ostalim svetom.

Iz tez je razvidno, da Hitler soglašal s kapitalističnim družabnim sistemom ter da si bo s to gesto najprej pridobil zaupanje mednarodnega kapitalizma.

Vladne stranke so po Hitlerjevem govoru stavile kratko resolucijo, ki je bila sprejeta.

Inozemstvo je sprejelo Hitlerjev govor s presenečenjem in večinoma s nezaupanjem, ker je sicer Hitler govoril miroljubno, dočim njegova dejanja ne kažejo posebne miroljubnosti. Zaradi tega povdarjajo inozemski listi skoraj brez izjeme: Čuli smo miroljubne besede, sedaj bi radi videli še miroljubna dejanja.

Seja je potekla popolnoma mirno. Na seji je bilo okoli 75 socialnodemokratskih poslancev z s. Löbejem. Ostali so v zaporih in v inozemstvu. (Vseh skupaj je 120.)

Italija in mala antanta

Izjava italijanskega poslanika v Bukarešti.

Italijanski poslanik Ugo Sola v Rumuniji je izjavil, da Italija ne bo pustila, da bi se Rumunija kakorkoli okrnila.

Tisk meni, da se Italija hoče približati mali antanti.

Le dajmo, le dajmo!

Trbovlje v začetku maja 1933.

Pri Trboveljski premoškopni družbi so redukcije izvršene. Vrste brezposelnih so se zopet pomnožile. Družba tarna, da je naročil komaj za 14 šihov. V jami se pa za premoško tako mudi, kakor še morda nikoli.

V Zagorju so na pripravah po premoško začeli kar z dvema šihoma enkrat v tednu in z istimi ljudmi. Res je, da družba nikogar »izrecno« ne sili, ali samo želja družbe je danes najstrašnejši ukaz za delavca, zakaj on dobro ve kaj bi neizpolnitev »želje« pomenila.

V Trbovljah so na zapadnem okrožju, na Savskem polju, na treh mestih pričeli s takozvanim pročelnim odkopom, katerega širina znaša nad 40 m. Tu se dela z vsemi najmodernejšimi tehničnimi pripomočki. Dva gg. inženjerja sta ves ših stalno danes pri eni skupini, jutri pri drugi, da zasledujeta napredek dela. Vsak gib in vsaka kretanja delavca ter čas v katerem je gotovo delo izvršil, se točno zabeleži. Delavcu je strogo odrejeno delo; celo dviganje stropnika ne sme eden drugemu pomagati. Vsak mora svoje odrejeno delo sam izvršiti. Ropot strojev in tempo dela je tak, da delavec delavca ne sliši, niti ne more slišati, če se v stropu lomí. Praviloma bi se smelo pri napredku

6 m v oprsje imeti samo 2 m odprta in ostale 4 zalite, ali dela se tako, da je napredek v oprsje do 10 m odprt. Ta široko odprta ploskev povzroča silen pritisk. Pred nedavnim časom se je vsled tega napravil zrušek z materijalom nad 600 m³. Predno se je nastalo oviro odpravilo, je bilo potrebnih do 150 šihov. Kmalu za tem so delavci drug zrušek ob največji življenski nevarnosti komaj preprečili, a tretjega pa niti dvignili niso.

Strop poka, bok se lomi; stropniki se lomijo, stojke se zvrčajo, nakop se množi, ljudje delajo kakor brez uma, pazniki kriče, če ne boste 10 vozičkov na moža napolnili, dobite v soboto obračun. Vse je kot zdijalo; paznik, delavec in podzemski element, vse, vse in samo zato da se dvignejo dividende delničarjev, pa če se še toliko in toliko ljudi potem mora reducirati in čutudi bodo morda prav kmalu uboge rudarske žene s svojimi otroci pri jašku morale objokavati svoje na premoškopnem »Dobrodu« padle može.

To dela družba menda zato, ker misli, da ji je to dovoljeno, odkar je napravila narodnim socialistom ob priliki njih 25. letnice lep poklon s tem, da je dala predizplačilo tistim rudarjem, kateri so se »manifestacije« udeležili.

Neznosne delovne razmere.

Zabukovca, v začetku maja 1933.

Ne moremo si tolmačiti, kako pride do tega, da se na varnost življenja in na zdravje delavstva polaga tako malo pažnje. Povsod velja geslo, le storitev, storitev, premoško, pa čeprav se nahaja premoškopna industrija v taki krizi, da je že polovica vsega rudarskega delavstva brezposelnega.

Tako je tudi pri nas v Zabukovci. Če bi kdo mislil, da je pri našem rudniku, ki je v drugi upravi, kaj boljše kakor pri ostalih, potem se zelo moti. Najbolj se pa motijo tisti »nacionalni« krogi, ki imajo vedno polna usta dobrot za naše delavstvo, a tam, kjer bi pa to lahko v praksi dokazali, tam pa ne vidijo nič in ne slišijo nič kaj se godi.

Ali je to prav, da smo mi rudarji na našem rudniku že veliko let najslabše plačani? Ali je to prav, da so n. pr. pri našem rudniku vse naprave za zaščito zdravja in varnosti življenja skrajno zanemarjene? Da so

prezračne naprave skrajno nezadostne, prehodi po jami nezavarovani, stopnice po vpadnikih brez ročajev? Da se sili delavstvo delati pri vročini nad 30° C 8 ur, namesto 6 ur in zopet na drugih krajih v slabem zraku, kjer že navadna svetiljka več ne gori, temveč še samo električna. In v takem zraku naj delavec diha, gara in producira?

Gospodje, ki pravite, da skrbite za narodov blagor, pridite na kraj našega pekla, pridite, da se enkrat pošteno prepotite, da se vaša zdrava pljuča nasrkajo dušičnih plinov. Pridite gospodje iz vaših visokih mest, kjer živite v svežem zraku in tako radi govorite o svobodi našega delavca, da nas vidite vključene sužnje, iz katerih teče v potokih znoj, katerim se lomijo udje in kateri imamo edino to svobodo, da lahko gledamo blede in upadle obraze naših žen in otrok, ker vzlic vsemu trpljenju in garanju pri delu ne zaslužimo toliko, da bi jih nasitili.

Kaj hoče Roosevelt?

Ali posreduje predsednik Zedinjenih držav zaradi gospodarstva ali miru?

Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je izdal spomenico na vse državniške sveta. Razorožitev, pravi, naj nam jamči za mir, da bomo vstanu izvesti skupen boj proti gospodarskemu kaosu. Obe vprašanji, razorožitev kakor svetovna gospodarska konferenca sta v ozki zvezi z izboljšanjem socialnih razmer, ohranitvijo individualnih človeških pravic in pospeševanjem socialne pravičnosti.

Naglo je treba delati. Svet ne more čakati.

Predsednik navaja v svojem načrtu štiri točke:

1. Vse države naj podpro Macdonalda pri predlogu za odpravo napadalnega orožja.

2. V svrhu izvedbe tega načrta naj se sklene dogovor čimprej.

3. Dokler se vrše te priprave, se ne sme nobena država več oborože-

vati, kakor je določeno po obstoječih pogodbah.

4. Vse države sklenejo slovesno končni nenapadalni pakt, s katerim se obvežejo, da ne bodo poslale nobene oborožene sile čez mejo sosedu.

Če bi se katera država ne hotela iskreno pridružiti temu cilju, bo sicer napredek otežkočen in ves civilizirani svet bo vedel, kdo je odgovoren za neuspeh.

Z ozirom na resne besede Roosevelta bi utegnili pričakovati, da se bodo ta vprašanja resno razmotrivala. Vsekakor pa vidimo v vsem konceptu gospodarski interes, ki, če bo vodil do uspeha, je ipak prvi korak k razmotrivanju o današnjem svetovnem položaju, ki ni samo gospodarsko, ampak tudi duhovno prav kaotičen.

Ministri razžaljeni.

V Avstrijo so v nedeljo prispeli nemški ministri, da se udeležijo proslave 250 letnice osvoboditve od Turkov. Avstrijska vlada je povedala, da niso zaželeni, če pa pridejo, naj pridejo privatno. Bili so tudi pod policijskim nadzorstvom. Bavarski komisar dr. Frank je pa poletel tudi v Gradec, kjer je na fašistični manifestaciji napadal avstrijsko vlado. Dr. Dollfuss je ukrenil, da se Franka izžene ter je dal izstaviti tozadevni odlok, ki pa Franka ni več dobil v Gradcu, ampak po telefonskem obvestilu policije šele v Salzburgu. Zaradi teh dogodkov je nastal diplomatski konflikt. Zadoščenje zahteva tako nemška kakor avstrijska vlada.

Spor bo vsekakor poostril razmerje avstrijske vlade do fašizma. Avstrijska vlada vrši preiskavo in namerava avstrijsko fašistično stranko razpustiti. Značilno je tudi, da je vstopil v vlado dr. Buresch, ki je bolj demokratičen kakor Seiplov učenec dr. Dollfuss, dasi je krščanski sociallec. Ta izprememba v vladi bi utegnila pomeniti, da se vrača zavest o potrebi demokracije, katere najboljša podpora je socialna demokracija.

Mednarodni protest zaradi zaplembe premoženja nemških strokovnih organizacij.

Generalni tajnik strokovne internacionale s. V. Schevenels je izdal v imenu internacionale oster protest proti ropu nemških strokovnih organizacij.

Protest pravi, da je ta korak najizrazitejši udarec proti delavstvu in njega zaupnikom, ker niso hoteli prodati svojega poštenja in vesti, ki obenem dokazuje, da hoče Hitler rešiti kapitaliste, njih dobičke in predprave, pahniti pa delavstvo v duhovno in telesno suženjstvo. Svet opazuje dogodke z vznemirjenjem in tudi nemškemu narodu se zbudi vest.

Nemška inkvizicija.

Nemška fašistična vlada je zapetila klubove prostore soc. dem. stranke v parlamentu ter izvedla v njih preiskavo. Predsednik frakcije s. Loebe je pisal predsedniku parlamenta Göringu, da prepusti prostore frakciji ter izposluje, da se zaprti poslanci zopet izpuste. Frakcija soc. dem. stranke je bila za terek sicer sklicana v parlament, toda poslanecem je bilo povedano, da se more o kraju zasedanja zvedeti šele pred parlamentom, ker prostori dotlej niso bili na razpolago, razen klubove sobe, ki je bila končno odpečatena.

Političen proces v Ženevi.

Dne 9. novembra 1932 je priredila Union nationale, najbolj desničarska meščanska stranka protestni shod proti socialni demokraciji v Ženevi. Shod je imel namen predvsem nastopiti proti listu »Travail« in voditelju gibanja Leonu Nicole-tu ter ostalim voditeljem gibanja. Strankina organizacija, ki so jo podpirali tudi levčarji, je sklenila, kakor pravi obtožnica, da hoče shod na vsak način motiti, ter manifestirati pred zborovalno dvorano proti hujskanju desničarske stranke.

Socialni demokrati in komunisti so predlagali, da naj vlada shod pre-

pove, vlada pa tega ni storila, marveč je delegirala, ko je zvedela za name-ro, v Ženevo 600 mož raznih varnostnih čet, policije, žandarmerije in vojakov.

Manifestacija pred zborovalnico je bila ogromna. Straže so množice razganjale, toda množice so policijo obkolile in razorožile. Brama je nato pozvala pomoč — vojaštvo ter od-dala nekaj strelav. Na mestu je ostalo 13 mrtvih in nad 60 oseb ranjenih.

Obtoženih je poleg Nicole še 17 tovarišev. V procesu bo zaslišanih 338 prič ter bo trajal proces okoli štiri tedne.

Obtožnica očita obtožencem, da so krivi nemirov, v katere je morala poseči zvezna vlada z oboroženo si-lo, dalje upora proti državni sili itd.

V Švici, ki je demokratična deže-la, je dogodek zbudil silno presene-čenje. Tudi socialistično gibanje je organizacijo obsodilo, češ, da korak ni bil primeren ne za ugled gibanja in ne za ugled dežele ter še prav po-sebno, ker se je dogodilo v Ženevi, ki je sedež mednarodnih ustanov, ter jo izključilo.

Ta nepremišljen lokalni korak, ki ni mogel imeti ne teoretičnega in ne praktičnega pomena v sedanjih raz-merah pa je povzročil, da zvezna vla-da pripravljiva nov zakon v zaščito države, ki sicer ne bo tako krut kakor drugod, vendar pa pomeni to začetek reakcije v področju zakonodaje.

O sodbi bomo poročali.

Komu pripadajo vajenci.

Vprašanje vajencev in mojstrov se je v zadnjem času zopet izprožilo. De-lavstvo je načelo to vprašanje. Takoj nato pa so se oglašili mojstri, ki raz-glašajo, da so vajenci edino njim pod-rejeni in da se smejo brigati zanje samo oni in kvečjemu še starši ali varuhi. Nikakor pa ne gre, da bi mojstrom pokvarjali vajence delavci. Tako lamentirajo po sejah, shodih in listih.

Naše stališče v tem pogledu je seveda nekoliko drugačno.

Predvsem ni nikjer zapisano, da bi vsi mojstri bili kvalificirani vzgoji-telji. Mnogo jih tudi tehnično ali strokovno ni dovolj spretnih, da bi znali dati vajencu vse potrebno strokovno znanje. Še manj pa moremo pričakovati prave duhovne vzgoje,

Spomladansko blago kupite dobro in po ceni samo v **J. Trpinovem bazarju**

kar znači že to, če zahtevajo, da mo-ra biti vajenec »slepo orodje« njih volje. Mojstri imajo interes na tem, da jim vajenci nekaj zaslužijo, druge-ga pa ne, kar dokazuje to, da mora v najkrajšem času, če ne takoj, oditi s trebuhom za kruhom domala 70 od-stotkov izučenih pomočnikov. Ni si-cer to mojstrska kaprica; ni pač dela in namesto novega pomočnika pride nov vajenec, ki dela, če je delo, sicer pa ne, a plačevati ga ni treba.

V tem ne vidimo samo mojstrske krivde, krive so na tem socialne in gospodarske razmere. Toda, žal, ta-ko je.

Mladi pomočnik naj gre v svet. Med pomočnike naj gre, ki se prej ni-so smeli brigati zanj, ne ga vzgajati in ne ga poučiti o praktičnem življe-

nju v svetu. Mojstru je pripadal va-jenec po zakonu tri do štiri leta, vse ostalo življenje pa bo moral prebiti med svojimi tovariši delavci.

Že samo iz te predočitve je jasno razvidno, da je dolžnost delavstva skrbeti za to, kakšne tovariše si vzgoji, ne za tri ali štiri leta, ampak za vse življenje.

O tem pač ni dvoma in mislimo, da smo zadevo dovolj nazorno poja-snili.

Kraljeva banska uprava je izdala posebno okrožnico k izvajanju obrt-nega zakona, v kolikor se tiče zaka-na. Niso pa še izšle številne izvršilne naredbe, ki bodo omogočale zakon izvajati smiselno. Gotovo je pa to, da je na naraščaju delavstva najbolj in-teresirano delavstvo samo.

Doma in po svetu.

Ukinitev banovinskih hranilnic. V ministrstvu za trgovino in industrijo se bavijo z načrtom, da ukinejo bano-vinske hranilnice. Mestne in občins-ke hranilnice pa naj bi še ostale. Novi zakon bo omejil preveliko šte-velo denarnih zavodov.

Plenarna seja Del. zbornice se bo vršila v nedeljo 25. junija t. l. v Ljub-ljani. Razpravljalo se bo o proračunu za naslednje leto.

Volitve. Izgleda, da se je g. mini-ster odločil razpisati volitve v Delav-sko zbornico za letošnjo jesen. Opo-zarjamo obratne zaupnike, da delav-stvo na to pripravijo.

V Pokojninski zavod bodo volitve tudi letošnjo jesen. Tam poteče pet-letna doba in člani bodo imeli priliko znova spregovoriti o bodočem go-spodarstvu v Pok. zavodu.

Ministrstvo notranjih zadev je odobrilo pravila nove nacionalistič-ne organizacije jugoslovanske mladi-ne pod kraticami »JUNAO«, ki ima namen zbrati prejšnje organizacije, kakor so to »ORJUNA«, »HANAQ« in »SRNAQ«. Ustanovitelji, ki bodo svoje čete — gotovo unifor-

mirali po divnih inozemskih vzglednikih, naj se zavedajo po-sledic, ki lahko nastanejo iz takšnih formacij in naj ne ustvarjajo novih ORJUN, še manj pa kakšnih jugo-slovanskih S.-A. ali S.-S. Jasno sliko o teh »novotvorbah« naj si vsakdo napravi sam. — Zavedno de-lavstvo je že davno zakoličilo svoje meje proti takim in sličnim organi-zacijam.

Proti divjanju nemškega fašizma. Roman Rolland je izdal daljši apel na intelektualce celega sveta, v ka-terem ostro protestira proti fašistič-nemu terorju v Nemčiji. — Kakor po-roča »Kultura« iz Zagreba, so se te-mu protestu pridružili tudi jugoslo-vanski književniki in kulturni delav-ci. Protest je podpisalo 150 naših uglednih intelektualcev.

Dokladne zadruge zavarovalnice so ustavljene. Posluje več zavarovalnic (predvsem pogrebni in po-smrtinskih), ki plačujejo po številu smrtnih ali podpornih slučajev dolo-čene prispevke. Te zavarovalnice ni-so zakonite in so osnovane na ra-čunskem načinu, ki prej ali slej ne

more več vršiti svoje naloge. Glede podobnih zavarovalnic izide poseben zakon, kateremu se bodo ta zavarova-nja morala prilagoditi.

Svetovna gospodarska konferen-ca. Na svetovno gospodarsko konfe-rencio v Londonu je povabljenih 66 držav.

Venizelos zopet obtožen veleiz-daje. Bivši grški ministrski predsed-nik Venizelos je zopet obtožen vele-izdaje. Očitajo mu puč, ki ga je na-pravil meseca aprila. Venizelos pravi, da ne more končati svojega zagovora, ker se mu omejuje svoboda. Če se predlog sprejme, zapusti opozicija parlament.

Posojilo dela na Čehoslovaškem. Posojilo dela na Čehoslovaškem je že doseglo 1200 milijonov čeških kron, to je blizu dve milijarde dinarjev.

Tudi dekleta bodo v Nemčiji pod-vržena obveznemu službovanju. Za mlade moške je hitlerjeva vlada uved-la takozvani »Dienstpflchtjahr«, eno leto obveznega dela, ki ga mora vsak moški med 18. in 21. letom odslu-žiti in preživeti to leto pod vojaško disciplino v posebnih taboriških za delavske bataljone in biti na razpo-lažo za razna javna dela. Sedaj pa namerava vlada uvesti podobno ob-vezno službeno leto tudi za vsa nem-ška dekleta vseh stanov, ki bodo morala vsaka po eno leto brezplačno služiti kot pomočnice v gospodinjstvu pri nemških rodbinah. Na ta način si nameravajo najbrže razni »naci-führerji« osigurati brezplačne služki-nje.

Kar v Nemčiji sežigajo, v inozem-stvu častijo. V Berlinu na Opern-platzu, v Frankfurtu na Römerbergu in v Münchenu so 10. maja zvečer z godbo in »Heil«-klici sežigali mnogo tisočev knjig, del najboljših nemških vsvarjalcev kulture, mislecev, pi-sateljev in pesnikov, ki so zagrešili samo to, da so se priznavali kot Nem-ci obenem k svetovnem človeštvu, ki so se borili za kulturni napredek sve-ta, ki so obsojali vojno in se prizna-vali k pacifizmu in mednarodnemu sporazumevanju. Sfanatizirana mno-žica je likovala pri tem »čiščenju« nemške duševnosti, kakor nekaj ob-grmadi Galileja in Husa. — Ob istem času so se pa v Pragi, na Dunaju, v Parizu in v Varšavi ustanovili odbori, ki bodo zbirali vse knjige, ki so jih v Nemčiji sežigali, da jih razporede v stalne razstave preganjanega duha, da jih razdele v javne knjižnice, kjer naj bodo dostopne vsemu napredne-mu občinstvu in kjer naj žive svoje nesmrtno življenje, ki ga zaslužijo. Duhovnih vrednosti se ne da uničiti niti z ognjem. Preživele bodo gotovo fanatizem hitlerjevstva. Hitlerjev knji-ževni avtodafé bo pa še dolgo temnel kot črna madež na nemški kulturi.

Solncite se
pod varstvom
NIVEA
KREME-OLJA.

Oboje pospešuje porjavenje kože in zmanjšuje nevarnost solnčarice. Zavidali Vas bodo za Vašo zdravo temno polt. Toda ne solncite se z mokrim telesom in natrite si vedno poprej kožo z Nivea-kremo ali Nivea-oljem. Nivea-krema in Nivea-olje sta nenadomestljiva in jih ni mogoče ponarejati, ker samo ta dva izdelka vsebujeta eucerin. Krema: škatle Din 6— in Din 25—, tube Din 12— in Din 17—.

Repoštev:

Majniški dnevi v Ljubljani.

(Reportaža mimobežna.)

O maj, ti čas prelestni... življenje slajšaš nam ubogo in nudiš nam radosti mnogo — če včasih se kak duh objestni postavi, hej, na gibčno nogo, mu brz predpišeš čudno vlogo, da smeje kamen se na cesti... O vražji čas, ti maj prelestni!

(Iz klinopisov templja Nippur.)

In zgodilo se je v ljubljanskih majniških dneh, ko kri po žilah pomladansko zakipi, ko se možgani presnavljajo, ko korajža raste, marsikaj zanimivega, velepomembnega in — značilnega.

Glejte, na primer: Ženske so imele ženski shod. Povedale so z vso odločnostjo in z vso resnostjo, kakor že menda dolgo ne, ali pa še nikoli, da mora biti konec lažnjive morale, spolnega suženjstva ženske, trpinčenja otrok. Konec mora biti vsega tistega, kar najbolj občutno žali čustvo človeka, njegovo razum in njegovo dostojanstvo. Likovirati se mora pojem stroja za fabrikacijo otrok. Sveto čustvo in ime materinstva se ne sme več izkoriščati z brezmejnimi oploditvami žensk delovnih slojev, ker se s tem naravnost vrši zločin nad otroci, nad materami in nad človeškim dostojanstvom. Človek je bitje z umom, razumom in voljo, zato mora biti konec neodgovorne dogme: greh je preprečiti ali prekiniti spočetje.

Opozicija, ali bolje: dogmatiki, ljudje starih tradicij, živečih v letargiji, so se raz-kačili. In so rekli: Preprečiti spočetje je greh. Čitajte sveto pismo stare zaveze, kaj

govori. Komaj spočetemu življenju ustavi ti razvoj, je zločin. Vseeno zločin, četudi tista celica — sperme spojena z jajčecem — v resnici še ne živi v našem pojmovanju te besede, nego se samo čelično razmnoženje, kakor je to predpisano z nezapisanim in ne-podpisanim zakonom razmnoževanja. Vse-eno, trdijo dogmatiki, je to umor ali uboj.

In tako dalje...

Če je v besedi rojen otrok, recimo celo šest ali sedmi po številu, obsojen s pr-vim dnevom na vsemogoče pomanjkanje, na vlažno kletno stanovanje, na mrz, če se po-tem, ko dorašča, ves rahitičen in košččen, ne sme in ne zna smejati, ne počna sladkega otroškega smeha, otroške razposajenosti, otroške razigranosti, če se ne more in ne sme igrati, dasi ga otroška narava narav-nost sili v to, če stariši ne dobe stanovanja, ker siti in negovani hišni posestnik in nje-gova umetno jalova žena ne marata najem-nikov, ki imajo otroke, — to seveda ni greh, kaj?

Če narava sili človeka, moškega in ženske, in ne moreta doleteti temu pozivu — kdor še se iz primerov in drugih ni uklo-nil temu pozivu, naj vrže prvi kamen na tiste, ki se ne znajo ukloniti — in se pojavi sad te naravne zahteve, zakaj se zaničuje, prezira in takorekoč preganja tisto mater in tistega otroka? — Ali to ni greh, kaj?

Če otrok izmučeni dopolni tista leta, da se je treba učiti, da bo lahko nasledil odmi-rajočo generacijo, a ni sredstva za knjige, zvezke, svinčnike, šolnine, ni sredstva za obutev, obleko, o kruhu niti ne govorim in mora biti zato doma, nepoučen, neciviliziran, da rabiš to besedo, ni to morda greh?

Ali ni to počasno ubijanje mladega, čustvujočega in pozitivnega življenja? Ali ni to naravnost trpinčenje tega nedolžnega otroškega življenja? Kje je tu vaša filozo-fija? V latentnosti se nahajajoča jajčece in spermata, brezčustven začetek pojava

življenja se vam smili, a otrok, izmučen, lačen, pozabljen, zasmehovan, se vam nič ne smili?

Človek ne ve več, kako in kaj. Dogma govori tako, življenje narekuje drugače. Kaj je več: dogma ali življenje?

Pa so rekli ženske odločno in glasno: Življenje, dostojno življenje!

In reklo so jasno in v resoluciji pove-dale vsem in vsakomur. S svojo materinsko avtoriteto so povedale:

»Dovolj prične morale! Dovolj lažnjive svetosti!... Kontrola porodov se mora u-zakoniti! Brezsmiselna fabrikacija otrok med delovnim ljudstvom se mora umakniti smotreni, zdravniški in človeka dostojni roditvi naraščaja. Ženski je suženjstva dovolj! S svojim telesom hoče razpolagati sama in ne drugi! § 171 se mora omiliti...«

Dogmatiki so dvignili ušesa. Tako, radi principa. Oni z doktorsko diplomom, med njimi tudi ženskega spola, radi zlatega te-leta. In so rekli v svojih mislih: »Smo za § 171 kazenskega zakona. Iz takih in takih razlogov. Tajno splavljanja plodu je bogata žetev. Gospe odličnih rodbin to lahko de-lajo brez § 171. Revne ženske pa naj rode, če pa lahko kje dobe denar, pa naj potrkajo. Odprlo se jim bo. Ali pa naj se uvede sveta vzdržnost, askeza... Glasno pa so to res-ničnost svojih misli dokazovali in dokazujejo z grehom, z vero in nevarnostjo propada na-roda.

Eh, ti uboga akademična izobrazbenost. Nek dnevnik pa je hotel vseeno biti stvaren in vsestranski. Zapisal je med dru-gim:

»Zahteva 'civiliziranih' žena, naj se ugonabljane spočetega življenja ne kaznuje, je osupnila Ljubljano, kolikor je res še krščanska...«

A se takoj nekoliko modernizira, ko piše:

»Ima pa ta sestanek tudi svojo do-bro stran: posvetil je bolno ozirje Ljub-ljane in gotovo tudi svega slovenskega naroda skozi trdo skorjo sedanjega ble-ska priučene morale (podčrtal jaz) ugla-jenosti in morale na ustih...«

Tu naj se pokažejo vsi delodajalci: država, banovina, občina in zasebniki,« piše dalje dnevnik. »S krščanstvom na ustih se ne smemo zadovoljiti, kakor tu-di ne z narodnjaštvom na ustih. Zago-tovimo družini in otrokom življenje.«

Da, naredite tako, delodajalci in § 171 kazenskega zakona lahko mirnodušno ostane takšen, kakršen je...

15. maj je bil praznik matere. Idilično je slaviti mater, — cvetje so prodajali po ulicah.

In se niso zavedali, da delajo samo tako, ker so jih za to določili. In tisti, ki so določili, tudi ne mislijo, kaj je to prav-zaprav materinstvo.

Vsakdanje življenje dokazuje to. Ženska z legitimacijo rodi. Spoštovana mati, tuintam tudi zavidana mati. Vsa bla-žena je in srečna. Veličino svojega »jaza: je dosegla. Srečna je v globino duše.

Ženska brez legitimacije rodi. Drobnro detece leži poleg nje. V njeni duši pa je noč, v očeh solze, v očeh tistih, ki jo gledajo, zasmeh, prezir. Obup in bolečina, kakršne ni mogoče popisati, vihra v srcu in duši. »Zakaj, o narava, si mi dala koprnjenje ma-terinstva, a mi družba ni dala možnosti, da bi ga uresničila v sreči.« tiho vprašujejo ob-jokane oči. In vendar je bilo spočeto detece iz ljubezni, morda iz večje in iskrenejše ka-kor tistih z legitimacijo.

O krasna in sveta beseda, pojm in ču-stvo: Mati, materinstvo... Le žal, da si okrnjeno in se te kvalificira po pojmu pri-vatne lastnine. (Dalje prihodnjč.)

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Sejm kožuhovine v Leipzigu bojkotiran. V Leipzigu se vrši vsako leto mednarodni sejm za kožuhovine, ki je večinoma v židovskih rokah. Letos pa ni bilo na ta sejm nikogar iz inozemstva, pač pa je bil istočasno v Londonu kožuhovinski sejm, ki je imel ogromen promet. Nemška vlada sedaj vabi Žide, naj pridejo v Leipzigu, češ, da se nimajo ničesar bati.

Predsednik Roosevelt je poslal svojo proklamacijo za mir 44 državam.

Ameriška strokovna organizacija delavstva zahteva zastopstvo na svetovni gospodarski konferenci. Predsednik delavskih strokovnih organizacij v Zedinjenih državah, Viljem Green, je predložil predsedniku Rooseveltu spomenico, v kateri ga pozivlja, da odredi, da bodo na svetovni gospodarski konferenci zastopani eden ali več delegatov organizacije. Sklicuje se na to, da je že predsednik Coolidge poslal rednega delavskega delegata organizacije na tako konferenco v Zenevo leta 1927.

Delodajalski predlog glede odškodnine vajencem.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je poslala ministru socialne politike in narodno zdravje v Beogradu predlog glede odškodnine vajencem, o kateri govori obrtni zakon, pa še ni izšla tozadevna izvršilna naredba, ki naj določi način odškodnine in postavke.

Svoje predloge so stavile tudi že strokovne organizacije potom delavskih zbornic.

Delodajalski predlog se glasi:

1. Delodajalec, ki daje učencu za čas učenja hrano in stanovanje, mu ni dolžan dati v drugem in tretjem letu nikake nagrade, v četrtem letu pa je dolžan dati mu 10% najnižje povprečno zavarovane dnevniške za delavsko zavarovanje.

2. Delodajalec, ki ne daje za časa učenja učencu stanovanja in hrane, je dolžan dati mu v drugem letu 10%, v tretjem letu 30%, v četrtem pa 80% plače, ki je ugotovljena na enak način, kakor pod točko 1.

3. Delodajalec, ki daje učencu hrano brez stanovanja, mora dati učencu minimalno plačo v višini ene tretjine, a delodajalec, ki daje učencu stanovanje brez hrane, mu mora dati odškodnino v višini dvetretjinskega iznosa navedenega pod točko 2.

4. Ako delodajalec da vajencu obleko in jo je vajenec sprejel, se zniža učencu pravica do odškodnine za vrednost obleke.

Banska uprava objavi vsako leto najnižje povprečne zavarovane dnevniške delavskega zavarovanja.

Te določbe ne tangirajo dogovora glede odškodnine za učenje v smislu § 240, točka 8 ob. z.

Predlog delodajalcev torej socialnega položaja vajencev ne bi izboljšal. Vajenec pod točko 1. bi v najboljšem primeru dobil na teden v četrtem letu učenja 10 do 20 Din. — Taki predlogi so nesprejemljivi.

Strokovno gibanje.

Kartel zveze živilskih delavcev sklicuje za nedeljo, dne 21. maja, ob 9. uri dopoldan v društveni dvorani veliko člansko zborovanje s sledenim dnevnim redom: 1. Poročilo o sklepih seje kartela. 2. Organizacijska vprašanja živilcev. 3. Nam nasprotne organizacije. 4. Raznoterosti. — Sodrug! Z ozirom na važnost dnevnega reda pridite vsi do zadnjega na zborovanje. — Po nalogu centrale podružnični odbor.

Nacionalistično pojmovanje enakopravnosti

Ali gre tudi to vkup ali »kaj priznamo in česa ne«?

G. Juvan je govoril slavnostno:

»Dostikrat slišimo, da je internacionalni marksizem ona ideja, ki bo rešila naše delovno ljudstvo. Toda mi se dobro zavedamo in vemo, da je internacionalna v službi tujcev, da je ta internacionalna germanska, diktirana od največjih sovražnikov jugoslovanskega naroda. Marksizem propada po vsem svetu. Zakaj naj bi bile internacionalne marksistične metode potrebne našemu delovnemu človeku? Delavstvo je z marksizmom obračunalo...«

In malo pozneje: »Tudi izven naših meja (sic!) imamo brate sodelavce, ki imajo iste cilje in se borijo za iste ideale... Z vsemi slovanskimi delavci bomo ustvarili mogočno slovansko delavsko solidarnost in vzajemnost, ono tako zaželjeno slovansko internacionalno. Mi priznavamo samo ono internacionalno, v kateri bomo enakopravni in enakopravni lahko odločali o vseh potrebah našega naroda (!). Naše geslo je, da mora vladati enakopravnost narodov in enakopravnost v narodu (sic!).«

G. Juvan je prav gotovo zelo, zelo pozabljiv. Saj je vendar v besedah,

ki jih omenjamo v drugem odstavku, pobijal one iz prvega odstavka. Mi pa vendar ne moremo pomagati, da imajo g. Juvan in njegovi »bratesodelavce, ki imajo iste cilje in se borijo za iste ideale izven naših meja« samo na Slovanskem. Mi marksisti smo ponosni, da imamo sodruge-sodelavce po vsem svetu in da se ti borijo z nami vred za iste cilje in ideale po vsem svetu, ne samo med Slovani. In menda bomo, če je gg. Juvan in Stankovič dovoljeno snovati »slov. delav. solidarnosti in vzajemnosti ter tako zaželjene slovanske internacionalne«, smeli tudi mi snovati mednarodne »delavske solidarnosti in vzajemnosti in nam tako zaželjene mednarodne internacionalne«. Do tega smo pa menda vendar upravičeni, saj je tudi g. Juvan vendar za »enakopravnost narodov in zlasti za enakopravnost v narodu«. Mar ne, g. Juvan?

Sicer pa menimo, da če propada marksizem po vsem svetu, ni bilo treba že zadnjega uničevalca v osebi g. Juvana, ki naj rajši po krščanskih pravilih ta marksizem pusti mirno propasti. Potem bosta pa oba tako in tako rešena. Sapienti sat.

Ljubljana.

Ljubljanski občinski svet je imel v sredo zopet sejo. Poleg finančnih in gradbenih zadevah se je razvila živahna debata o kritiki gospodarstva, ki jo je govoril dr. Pipenbacher in je bil posebej izdan tudi letak proti županovemu poslovanju. V debati se je povdarjalo, da je kritika dovoljena, ni pa umestno zahrbtno rovanje. Zdi se nam, da je kritika zašla na napačno pot. Kritika bi bila bolj potrebna glede občinske davčne politike.

Društvo hišnih posestnikov v Ljubljani je na svoji seji izreklo zaupnico svojemu bivšemu predsedniku Frelihu. Frelih je na to zopet prevzel predsedstvo.

Maribor.

Neki Vojska je napisal v »Mariborski Večernik« nesramen pamflet o mariborskih marksistih. Vsebina surovega zmerjanja mora odbiti še tako zagrizenega nacionalista. Tem manje imamo vsled tega mi povoda se z njo pečati. Čudimo se pa, da je mogel tak hujskajoč članek sploh iziti. Mi smo oblasti še nedavno opozorili na posledice, če se bodo v Mariboru ponovile orjunske metode draženja najnižjih instinktov mas. Čudno je tudi, da je postal »Večernik« zadnji čas nekako glasilo bivših orjunašev in voditeljev narodnih socialistov, ko vendar izdaja »Večernik« konzorcij »Jutra« in se »Jutra« sicer precej izogiblje identificiranja z najnovejšim pojavom nacionalističnega delovanja po ulicah. — Dokler bodo vodili nacionalisti način borbe, kot jo je pokazal g. Vojska v »Večerniku«, se tega kričanja gotovo ni treba nikomur bati. Na nerazsodne ljudi pa seve lahko hujskanje vedno kvarno vpliva. — Interesantno je tudi dejstvo, da tiska to nacionalistično hujskarijo g. Hinko Pogačnik, lastnik »Mariborer Zeitung«, kateremu plačuje to delo konzorcij »Jutra«. Tipično je še in nekaka tragika usode, da je napisal ta članek g. Vojska, ki je prišel šele pred kratkim v Maribor ter je pisarniški uradnik bivšega ministra socialne politike, odvetnika g. dr. Vekoslava Kukovca.

Očividno se uredništvo »Večernika« s člankom g. Vojske strinja, ker ga je propustilo brez opomobe. To je storil »Večernik« istočasno, ko si niti ne upa objaviti resolucije nacionalističnega shoda proti »Mariborer Zeitung«. Tudi na tem shodu je bil baš g. Vojska najbolj glasen. G. Vojska pa se bo kmalu prepričal, da Maribor ni Ljubljana, odkoder je prišel in da so takšne vojske zelo nevarne za nesposobne vojskovodje. Naše delavstvo se nikakor ne bo pustilo zmerjati in izzivati.

Sestanek Zveze privatnih nameščencev, podružnice Maribor se vrši danes v petek, dne 19. t. m. ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice. Pridite polnoštevilno.

Harmonija naj vlada med delodajalci in delojemalci, tako piše naše meščansko časopisje. Kako pa v resnici izgleda ta harmonija? — Te dni so se zglasili v našem uredništvu nekateri čevljarski pomočniki, ki so bili zaposleni pri tvrdki »Brzopodplata« in nam prinesli pokazat svoje plačilne liste, iz katerih je razvidno, da je n. pr. starejši oženjen pomočnik prejel za en teden mezdo v znesku Din 43.62. Ta znesek je zaslužil pri 10 do 12 urnem delu v enem tednu. Ko so nekateri pomočniki zahtevali zboljšanje plače, jim je delodajalec kratkoma odjel, da naj oni, ki niso z mezdo zadovoljni, izstopijo iz službe. Tako torej izgleda harmonija med delavci in delodajalci! Seveda so tudi čevljarski pomočniki deloma sami krivi, da se jim danes tako godi, ker že več let niso organizirani.

Naša poročila popravljajo »Narodni shod«. Ljubljanski in mariborski dnevniki so že prejšnji ponedeljek obširno poročali o shodu Narodno strokovne zveze. Ta teden smo mi ta poročila malo osvežili. S tem pa je postalo marsikaj iz tega shoda v narodnem taboru neprijetno. »Jutra« demantira svoje poročilo iz ponedeljkeve izdaje, da dr. Irigolič na tem shodu ni govoril imenom Sokolske župe, ter da Sokola sploh omenil ni. Vzamemo to na znanje, da je govoril dr. Irigolič samo v lastnem imenu. Ta konstatacija »Jutra« je zasluga naših poročil. Sedaj še samo treba pojasnitve, ali je govoril dr. Vauhnik imenom Narodne odbrane, kot je to »Jutra« poročalo, ali tudi le v lastnem imenu. Slišimo namreč, da se nekateri krogi Narodne odbrane nikakor ne strinjajo s taktiko nacionalnega kričanja po ulicah.

Kaj pa to pomeni? Predsednik Narodnih železničarjev g. Rudolf Tumpej je odložil svoje funkcije pri organizaciji JRKD. — Na zadnjem občnem zboru oblastnega odbora Narodnih železničarjev v Ljubljani pa je bil izvoljen v odbor iz Maribora le g. Puncuh, a g. Tumpej samo za namestnika delegata centrale.

Doslednost »firerja«. Odkar je v modi fažizem se je tudi nekaterim mariborskim junakom zahotelo slave, kakor jo uživa zadnje čase »firer« Hitler v Nemčiji. Nemški fašisti sežigajo javno knjige književnikov svetovnega slovesa. Mariborski »firerji« pa prirejajo demonstracije proti marksizem in nemškimi časopisom. Kakor se sedaj po mestu šušlja, pa se baje eden izmed »firerjev« ni nič kaj korajžno obnašal, ko so čitali na shodu 4. točko resolucije, ki zahteva ustavitve »Mariborer Zeitung« in »Volksstimme«. Baje je dotični »firer« pobežnil med tem časom z odra! Teža seveda ni storil radi »Volksstimme« pač pa radi »Mariborer Zeitung« (!). Kako se pa imenuje ta »firer«?

Pa še nekaj! Proti dvojnemu zaslužku so grmelj nekateri voditelji na zadnjem shodu »narodnih« v dvorani »Union«. Kdo izmed teh voditeljev ima sam kar dva zaslužka, njegova žena pa je zaposlena pri nekemu mariborskemu nemškemu trgovcu? In kako neki se pogovarja žena dotičnega »firerja« s trgovcem, ki ne obvlada našega jezika? — Kdo izmed voditeljev pa ima celo kar tri postranske zaslužke poleg redne dobro plačane službe?

Park koncert. V nedeljo, dne 21. t. m. bo v mestnem parku svirala godba »Glasbenega društva žel. del. in uslužbencev«. Začetek koncerta ob 11. uri.

Več pulmanovih vagonov... V »Večerniku« od srede piše odvetnik g. dr. Lašič o svojih utisih na potovanju k JRKD v Niš. Poročilo začneja dobesedno: »Za delegate iz bivše mariborske oblasti je bilo v Mariboru pripravljeno več pulmanovih voz. Dne 21. IV. nas je vstopilo v Mariboru 5 udeležencev (Stegnar, Zlokavec in jaz iz Maribora ter Šabeder in Zgonc s Teznega). Na Pra-

gerskem so se nam pridružili Ormožani. Obče najprijetnejša 8 članska delegacija, polna dobre volje in petja — in Murskosobotani itd.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Kupujte vstopnice v predprodaji za sportno slavje Svobode v Mariboru.

Za šolska deca kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Poletni delovni čas v celjski ekspozituri OUZD. Ob ponedeljkih, sredah in petkih se uraduje redno od 7. do 13. ure, popoldan pa vrši eden nameščenec dežurno službo od 17. do 18. ure. — Ob torkih in četrtek se uraduje redno od 7. do 13. in 17. do 19. ure. — Ob sobotah se uraduje od 7. do 12. ure. Popoldan pa vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 12. do 13. in od 17. do 18. ure. — V ambulatoriju OUZD v Celju ordinirajo uradovi zdravniki vsak delavnik od pol 9. do tričetrt 13. ure. Poleg rednih ordinacijskih ur pa vrši bolničarka redno vsak dan, razen ob sobotah, tudi dežurno službo od pol 8. do pol 9. in od pol 17. do 18. ure; ob sobotah pa samo od pol 8. do pol 9. ure. — Ob nedeljah in praznikih delo počiva, a za nujne slučaje vrši samo eden nameščenec dežurno službo od 9. do 11. ure. — Za sprejemanje strank je odrejen čas od 8. do 13. ure, ostali čas pa za interno uradovanje.

Hrastnik.

Ne vleče več! Že pred par tedni je vikar Z. opozarjal vse steklarje na njihov »največji praznik«, na imendan njihovoga patrona iz dobe celovstva sv. Florijana. Ta dan so hoteli proslaviti gospodje na veličasten način, samo niso vedeli, kako naj to napravijo, da bodo dobili poleg tudi steklarje. Napravili so načrt in so mislili, da bodo s svojo strategijo prodri. Pred tovarno so objavili delavstvu s posebnim lepakom spored slavnosti in pripomnili, da se bo vsem udeležencem po sv. maši delil dober prigrizek, ki ga bo vsak lahko zalil z dobro ljutomersko kapljico. Igrati bi morale tri godbe kot lansko leto. Naposled je prišel težko pričakovani dan — praznik naše gospe. Radovedneži so se razvrstili po cesti, kjer so čakali na prihod veličastnega spreveda. In kaj smo dočakali? Sprevod, ali kakšen! O godbi ni bilo ne duha ne sluha, ker so se godci branili, da bi zastoni igrali. Godbi bi moralo slediti ostalo steklarsko delavstvo. Toda delavstva ni hotelo biti. O pač! Na čelu spreveda je stopal zastavonoša, za njim še šest delavcev. Ostale pa niti prigrizek in ljutomercan nista mogla spraviti v sprevod. Kako zelo je že opešala vera, da niti take zemeljske dobrote ne morejo več navdušiti ljudi za čaščenje raznih patronov! Vendar pa to razglabljanje rajše prepustimo gospodom aranžerjem. Mislimo pa, da so se mogli prepričati, da steklarski delavci ne nasedajo več raznim vabam, kar je najboljši dokaz za to, da niso materialisti, čeprav se jim to zelo rado očita. Ljudem se hoče duševne svobode in ne srednjeveških ceremonij, s katerimi so nekdanj oklepali duhe. Steklarji, le po tej poti naprej in za vami ostali delavci!

Trbovlje.

Naj se ve, naj se zna! »Jutra« je v št. 109 z dne 12. t. m. priobčilo od trboveljskega dopisnika pod rubriko Trbovlje notico, v kateri dopisnik trdi, da je prejšnja večina na občini oddajala službena mesta brez razpisa pod roko pristaešem prejšnje večine. Ker je javnost zainteresirana na stvari, bi želeli, da bi bil dopisnik vsaj toliko možat, da bi navedel imena dotičnih uslužbencev, katere je poprejšnja večina sprejela v službo, ne da bi mesta razpisala. Najbolj bo pa našo javnost zanimalo, kdo je bil »pod roko« sprejet. Dopisnik tudi navaja, da se bo moralo s prakso prenehati, da bi se nastavliali upokojenci. Gtovo ni nikogar, da bi se posebno ogreval za upokojence, ki prejemajo takšno pokojnino, da jim je z isto tudi mogoče živeti človeka dostojno življenje brez kakšnega drugega zaslužka. Kar je pa še važnejše, se bodo morala prihodnja nastavljanja tudi v tem spremeniti, da se bodo pri oddajanju služb upoštevale prošnje tukajšnjih občanov, ker med 17.000 prebivalci se bo gotovo našlo dovolj sposobnih za opravljanje katerekoli si bode občinske službe. Čudno se nam zdi, da se med tolikim številom domačinov ni našel eden, ki bi bil zmožen za dostavljanje. Seveda, ako se že tega ni moglo najti, bo še težje najti tajnika in ga bo potrebno najbrže iti iskat v London ali v Pariz, da se tako dobi človeka, kateri bo po mnenju nekaterih zmožen opravljati tako službo pri tukajšnji občini.

Jesenice.

Za regulacijo porodov in rešitev vajeniškega vprašanja.

Zveza delavskih žena in deklet, podružnica Jesenice je priredila v torek, dne 16. t. m. velik ženski shod, na katerem se je razpravljalo o vprašanju kontrole porodov, o vajeniškem vprašanju in o lokalnih razmerah. Shodu je predsedovala s. Zugwitzeva, k prvi točki je govorila pa predsednica Zveze delavskih žena in deklet s. Brezarjeva iz Ljubljane. V daljšem referatu je podala zgodovino boja za kontrolo porodov pri nas, označila nje potrebnost in potrebnost izpremembe tozadevnih predpisov v kazenskem zakoniku, raztolmačila je stališče zastopnic akademsko izobraženih žena in ženskega pokreta k temu vprašanju in predložila potem v sprejem resolucijo, ki smo jo v »Delavski Politiki« objavili v soboto, dne 13. t. m. Po tozadevnih pripombah s. Zugwitzeve se ni oglasil k tej točki nihče k besedi in je bila predložena resolucija soglasno sprejeta. K drugi točki je poročal tajnik SMRJ s. Toman o vajeniškem vprašanju. Raztolmačil je tozadevne predpise obrtnega zakona in naglasil, da žal še ni tozadevnih pravilnikov k tem predpisom, ter vlada zaradi tega ob zakonskih določilih nekako brezakonično stanje. Povdaril je glavno zahtevo delavskih strokovnih organizacij, da pristojna ministristva že vendar enkrat izdajo primerne pravilnike k zakonskim predpisom. Zatem je navajal stanje na Jesenicah. Točno je očrtal, kakšen je položaj pri posameznih obrtnih in kako se posameznj obrtniki ne ravnaajo po zakonskih določilih. Zlasti ne zaradi plačila svojim vajencem in vajenkam. Omenjal je posebno drastične primere, ki se sočasno dogajajo na Jesenicah. H koncu se je zborovanje v odobravanjem pridruživlo izvajanjem s. Tomana in zahtevalo izdajo tozadevnih predpisanih pravilnikov, ki kljub temu, da je zakon že leto dni v veljavi, še niso izdani. K temu vprašanju je omenjala še s. Podlahova, predsednica Ženske zveze v Ptuj, razmere v Ptuj. K tretji točki o lokalnih razmerah je poročal s. F. Mohorič. Podal je točno sliko napredovanja in del za kolektivno pogodbo in naglasil, da je treba predvsem doseči, da bo delavstvo stalo za svojimi organizacijami, potem bodo pogodbe kmalu tu in dobre bodo. Delavstvo se kljub vsem izkušnjam še vedno premalo zaveda pomena strokovne organizacije. K tej točki je govoril še s. Čelečnik, ki je podprl izvajanja s. Mohoriča in naglasil ponovno staro resnico, da je samo toliko pravice kolikor je moči. Tudi napisane pogodbe ne veljajo, če ne stoji za njimi množica, ki zahteva njih izvajanje. Prav tako je tudi z zakoni in drugim. Omenjal je tudi še pojave novih fašistov na Jesenicah, ki hočejo delati med delavstvom zdrabo v korist delodajalcev ter svaril delavce pred njimi. Zatem so govorile še s. Podlahova, Brezarjeva in Zugwitzeva, nakar je bil lepo uspeli shod zaključen. — Še nekaj o udeležbi. Udeležba je bila navzlic zelo važnim in življenjskim vprašanjem zelo majhna, komaj nekaj nad 100 zborovalk se je zbralo in do 30 moških. Zavednost delavstva je tudi pri nas še na nizki stopnji in jim je bolj mar kakšna pomožnost kakor pa resno življenjsko delo. Morda se pa jeseniške in okoliške žene res bojijo priti na naša predavanja in prireditve zdaj, ko je v nedeljo izjavil neki bližnji župnik na marijanskem zborovanju, da bodo imele vse ženske, ki so se udeleževale zdravstvenih predavanj naše Zveze delavskih žena in deklet smrtne greh! Radi bi vedeli: kakaj? Saj so bila ta predavanja javna, bila so pravilno prijavljena, sodelovale so javno-pravne institucije pri njih (Higijski zavod) in sami priznani zdravniki? Ali se ti naši predavatelji in predavateljice, katerim so izkazale jeseniške žene največjo zahvalo in priznanje, zavedajo svojega zločina proti dušam poslušalk? Ali pa morda pozablja oni g. župnik, da je zdaj leto 1933 po Kr. rojstvu in ne več tam okrog 1550, ko so še gorele čarovniške grmade? Morda ga je početje Hitlerjevcev toliko zmedlo, da gleda spet v srednji vek in svoje pridige po njem sestavlja? Naj bo kakorkoli, naše delavske žene in dekleta, kolikor jih je zavednih, že danes vedo, kam spadajo in kje se delita luč in izobrazba; one, ki pa iščejo zavetja tam, kjer se prodajata tema in neznanje, bomo pa še pripravili do zavednosti in spoznanja. Zaradi tega na delo in vsi v organizaciji: žene v svojo Zvezo, moški pa v svoje strokovne organizacije, t. j. v SMRJ!

Roditeljski sestanek. V nedeljo, 21. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši v telovadnici meščanske šole roditeljski sestanek. Predavanje: »O pubertetni dobi«. Po predavanju poročilo in razgovor o raznih vzgojnih vprašanjih. Vsi iskreno vabljeni. — Učiteljski zbor meščanske šole.

Širite naš list!

ŠK. »Svoboda« Maribor

priredi za Binkošti, t. j. v nedeljo, dne 4. in v ponedeljek, dne 5. junija t. l.

VELIKO SPORTNO SLAVJE

zvezano z otvoritvijo novega igrišča pri magedalenskem parku.

Spored:

1. Nedelja, de 4. junija dopoldne: Sprejem celovških sportnih gostov na kolodvoru z godbo. Popoldne ob 14. uri na novem igrišču otvoritveni govor, nato predtekma med šolsko mladino S. K. Maribora in šolsko mladino S. K. Svobode. Ob pol 16. uri nastop lahkootletse sekcije. Ob pol 17. uri mednarodna tekma med S. K. St. Peter (Celovec) in S. K. Svoboda (Maribor). Ob 18. uri se prične na istem igrišču prosta zabava z godbo in s plesom, ki bo trajala do 23. ure. Igrišče bo razsvetljeno. V slučaju slabega vremena se bo vršila prosta zabava v vseh prostorih Gambrinove dvorane.

2. Ponedeljek, dne 5. junija dopoldne: Razkazovanje mesta in kopalnišča gostom. Popoldne ob 14. uri predtekma S. K. Rapid (rez.) in S. K. Svoboda (rez.) Ob pol 16. uri mednarodna tekma S. K. St. Peter (Celovec) in S. K. Rapid (Maribor).

Vstopnina znaša: Din 10, 5 in 3.

Kupujte vstopnice v predprodaji!

Odbor.

Ribnica na Pohorju.

Industrijalec ing. Lenarčič obsojen v delavskih tožbah. Zadnjič smo poročali, da so se vršile pri okrajnem sodišču v Marenbergu že ponovno razprave v tožbah dveh delavcev v kamnolomu Josipdolu proti lastniku industrijalca ing. Milanu Lenarčiču. Okrajno sodišče v Marenbergu je medtem izdalo o teh tožbah pisemne sodbe, s katerimi je ing. Lenarčič obsodilo na plačilo odpovedne dobe in 50% poviška za nadurno delo. Sodišče je v teh sodbah obširno razčistilo službeno razmerje kamnosekov in drugih delavcev v kamnolomu ing. Lenarčiča v Josipdolu pri Ribnici na Pohorju. Predvsem je sodišče tudi izreklo, da je delovni red, na katerega se je ing. Lenarčič skliceval, neveljaven, v kolikor nasprotuje prisilnim določilom novega obrtnega zakona. Zlasti je tudi neveljavna osemdnevna odpovedna doba, ampak velja tudi za Lenarčičeve delavce brez izjeme, tudi za akordante, le najmanjša 14dnevna odpovedna doba. Ako pa bi akordant v tej 14dnevni odpovedni dobi svojega započetelega akordnega dela ne mogel izvršiti, traja njegova odpovedna doba še dalja, preko 14 dni, dokler ne izvrši vsega začetelega dela v akordu. Ker pa je ing. Lenarčič 9. oktobra 1932 svojim delavcem odpovedal službo in isto plačal le z 8dnevno odpovedno dobo, jim mora za ostalih 6 delovnih dni mezdo še plačati. Nadalje je sodišče ugotovilo, da Lenarčičev kamnolom ni sezonsko podjetje, ampak industrijsko, kakor podobni sosedni kamnolomi Res in drug. »Granitolom« (Zapečnik). Zato je tudi neveljaven Lenarčičev delovni red, če smatra kot redni delovni čas 10 ur ali 9 ur in tudi odlok ministra socialne politike, nakaterega se ing. Lenarčič sklicuje, v tem ne more ničesar spremeniti. Ker se dela pri Lenarčiču skozi celo leto in je zaposlenih vedno najmanj 15 delavcev, je tudi Lenarčičev kamnolom industrijski in se sme delati le 8-urno. Vsako nad 8-urno delo je nadurno in ga mora inž. Lenarčič plačati s 50 odst. poviškom. Ministrski odlok ne more spreminjati zakona. Sodišče je vsled tega obsodilo inž. Lenarčiča, da mora obema tožečima delavcema plačati vso nadurno delo s 50 odst. poviškom in še tudi s 5 odst. zamudnimi obrestmi; 50 odst. povišek za tri leta nazaj, obresti pa za pol drugo leto nazaj, in seve tudi vse pravne stroške, priče in oba odvetnika.

Delavcema njihovi sodruži čestitajo k pravični zmagi. Polagoma se bodo določbe delovnega prava v novem obrtnem zakonu tudi v naših kamnolomih uveljavile. To pa je edina zasluga naših zavednih delavcev, ki so se organizirali. Bilo bi žalostno, če bi ostal še en sam delavec zunaj organizacije. Takšen nezavednež je največji škodljivec samega sebe in celega delavskega razreda.

Naročite in plačujte pa tudi svoj delavski list »Delavsko Politiko«.

Izlet. Naša agilna podružnica »Svobode« priredi v slučaju lepšega vremena na praznik, 25. maja izlet iz Ribnice čez Sv. Bolfenk, Malo Kapo in Veliko Kapo na Senjorjev dom, od tam pa zopet nazaj na Ribnico. Kdor se hoče izleta udeležiti, naj pride ob 6. uri zjutraj pred gostilno Ptačnik; jedi je treba vzeti s seboj. Ker se bo izleta udeležila tudi godba, obeta biti prav prijetno. Zato se naj izleta udeležijo vsi sodruži z ženami in otroki.

Leše pri Prevaljah.

Naš delavski oder vabi. Jutri v nedeljo, dne 21. t. m., vprizori podružnica »Svobode« igro »Rdeče rože«. Igra je za Leše baš sedaj najbolj primerna, ker sta tudi pri nas redukcija in znižanje mezd na dnevnem redu. Saj zasluži večina delavcev po 12 do 18 dinarjev na dan. Igra je tudi zato sedaj na mestu, ker bo prikazala isti brezuspešni boj s kapitalizmom kot je pri nas, kjer je solidarnost in s tem zaupanje v organizacijo majhno. Vabimo vse delavce, da si ogledajo to igro, v kateri se zrcali naša beda in trpljenje in tudi naša želja po svobodi. Kajti »Rdeče Rože« so znak trpljenja, ljubezni in svobode. Zato, sodruži in sodružice, pridite vsi, niti eden ne sme manjkati!

Družnost!

Šolski izpit.

Pod tem nazivom priobčuje ameriški časopis »American Guardian« tole satiro na potrežljivost neposedujočih in delavskih slojev v dobi današnje krize.

»Ali bi mulla poginila od gladu, če bi do trebuha stala v zeleni detelji za klapo?«

»Ne!«

»Pravilno!«

»Ali bi opica poginila od gladu, če bi ji viselo preveč kokosovih orehov pred gobcem?«

»Ne!«

»Prav dobro!«

»Ali bo poginila od gladu štoklja, če ji bo skakalo preveč žab pred kljunom?«

»Ne!«

»Izvrstno!«

»Ali bo poginil od gladu kak črv, ker ne more obvladati jabolka, v katerem rije in se gosti?«

»Ne!«

»Sijajno!«

»Ali bo poginila ličinka, ker je sira, njene najljubše hrane, toliko, da sega do neba?«

»Ne!«

»Izborno! Zdaj pa pazi; Ali bo umrl svoboden in neodvisen državljan te države zaradi tega, ker so se nakupilele zanj prevelike zaloge življenjskih potrebščin?«

»Da, bo umrl!«

»Vedno boljše. Lahko se poteguješ za dober red. Kaj je torej razlika med mulo, opico, štokljo, črvom in ličinko na eni strani ter med svobodno rojenim državljanom na drugi strani?«

Na to, če morajo svobodni državljani res mirno gledati, kako se na eni strani uničujejo živila, na drugi pa ljudje zaradi prevelikih zalog živil umirajo od gladu, naj si odgovori čitatelj sam.

(Cv. K.)

Enajsta božja zapoved »nemških kristjanov«. »Izenačeni« nemški evangeličani, ki so se prostovoljno formirali v takozv. »nemške kristjane«, so na svojem kongresu sklenili, da bodo desetim božjim zapovedim pridjali še enajsto, ki se naj glasi: »Ti moraš slediti Hitlerju!« ker je Hitlerja postavil bog za voditelja nemškemu narodu, zato je njegova volja, da mu sledimo.

Tobačni monopol izkazuje v letu 1931 dohodkov 1.346.144.307 Din. Konzum tobaka je v tem letu nazadovol v primeru s prejšnjim letom.

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.**

**Vloge obrestujemo po 5 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.**